

De perceptie van studenten over burn-out problematiek

Abstract

Doel/introductie: Uit onderzoek is gebleken dat 16.8% van de coassistenten voldoet aan de criteria voor een burn-out. De laatste jaren is daarom veel aandacht besteed aan deze problematiek bij studenten. Om deze problematiek aan te pakken worden er verschillende programma's opgezet. In deze paper staat de vraag centraal wat de behoefte van studenten is aan ondersteuning met betrekking tot burn-out problematiek.

Methode: Er is een enquête bij alle geneeskundestudenten die lid zijn bij De Geneeskundestudent afgenomen, waarin vijf vragen over het onderwerp burn-out zijn opgenomen. De vragen gaan in op de volgende thema's: 'bezoek van psychologen', 'eerste contactpersoon' en 'begeleiding'. In het totaal hebben 3007 studenten de enquête ingevuld.

Resultaten: Van de geneeskundestudenten is 15.5% naar een psycholoog geweest voor studie gerelateerde klachten. Voor stress gerelateerde klachten geeft 41.3% van de studenten aan als eerste naar de studieadviseur te gaan en 25.4% naar een tutor/mentor. Van de studenten weet 13.1% niet waar ze naar toe moeten gaan met dergelijke klachten. Verder blijkt dat 78% van de geneeskundestudenten vindt dat er te weinig aandacht wordt besteed aan het voorkomen van burn-out in de opleiding. Ook geeft 67.9% aan meer begeleiding van hun tutor/mentor of coach te willen hebben. In de bachelor fase wil 38.4% van de studenten dat de begeleiding voor het voorkomen van burn-out komt vanuit de colleges. Bij de coassistenten geeft 48% aan deze begeleiding te verwachten van de artsen op de afdeling.

Conclusie: Er wordt veel aandacht besteed aan burn-out onder geneeskundestudenten. Toch gaat nog steeds een groot percentage studenten naar een psycholoog voor stress gerelateerde klachten. Daarnaast blijkt uit dit onderzoek dat 1 op de 7 studenten niet weet waar ze naar toe moeten met stress gerelateerde klachten. Het merendeel van de studenten vindt bovendien dat er nog te weinig aandacht wordt besteed aan het voorkomen van burn-out. Zij verwachten, voor het verbeteren van huidige systeem, met name een belangrijkere rol van hun mentor/tutor/coach of van de artsen van hun coschap hierin.

Trefwoorden: Burn-out, verwachtingen, overspannen, coassistenten, geneeskundestudenten

1. Introductie

Uit het onderzoek van De Geneeskundestudent uit 2017 kwam naar voren dat 16.8% van de coassistenten voldoet aan de criteria van burn-out verschijnselen. In verschillende media zoals arts in Spé, medisch contact en arts en auto is er daarom aandacht besteed aan dit onderwerp. De afgelopen jaren zijn meerdere faculteiten begonnen met het opzetten van programma's om burn-out te voorkomen. Zo is men in Groningen bezig met een coaching programma. Op andere faculteiten zit men nog meer in de oriënterende fase. Hier komen verschillende vragen naar voren: wat zijn goede programma's? Waar in het curriculum moet men deze implementeren? Hoe wordt de student het best bereikt?

Doel

Het doel van het onderzoek is de verwachtingen voor het voorkomen van burn-out in kaart te brengen. Hiervoor is gekeken naar:

- Het verwachte percentage burn-out onder geneeskundestudenten
- Waar studenten nu naartoe gaan bij studie gerelateerde stress klachten
- Waar studenten meer begeleiding van verwachten voor het voorkomen van burn-out klachten.

Auteur

Mirjam Kemmeren
Portefeuillehouder
Burn-out

Redactie

Wies Bontje
Voorzitter
Amir Abdelmoumen
Commissaris Extern

Contact

De Geneeskundestudent
www.degeneeskundestudent.nl
Email:
info@degeneeskundestudent.nl

2 Methoden

2.1 Enquête

De data werd vergaard middels een digitale enquête met een persoonlijke link, welke in november 2017 werd opgestuurd via het programma MWM2 naar alle ingeschreven leden bij de Geneeskundestudent. De enquête werd gesloten op 13 januari 2018. De verkregen data uit de enquête zijn geanonimiseerd. Geneeskundestudenten die meer dan 6 maanden afgestudeerd waren en studenten de vragen over burn-out niet volledig hadden ingevuld zijn niet meegenomen in de analyse.

2.2 Vragen over burn-out

In totaal bestond de enquête uit 65 vragen, waarvan vijf vragen over het onderwerp burn-out. De vragen waren multiple choice-vragen waarbij eventueel meerdere antwoorden mogelijk waren en er mogelijkheid was tot het geven van een overig antwoord (zie bijlage 1).

2.3 Statistische analyse

Alle gegevens zijn gepresenteerd als absolute aantallen of percentages voor categorische variabelen. Verschillen in categorische variabelen zijn getest middels chikwadraat toetsen en de two sampled t-test. Alle statistische analyses werden uitgevoerd met IBM SPSS v25.0 waarbij een α level van 0.05 gehanteerd.

3 Resultaten

3.1 Responspercentage en karakteristieken

Het responspercentage van de enquête was 21,6 % (n = 3007). Na het toepassen van de exclusie criteria werden 2804 studenten meegenomen in de analyse.

De karakteristieken van de respondenten zijn te vinden in tabel 1. Van alle respondenten was 22% man en 78% vrouw. Hiervan volgde 42.1% coschappen. De meeste respondenten (18.5%) bevonden zich in het eerste jaar van de studie geneeskunde.

Gekeken naar de faculteiten, studeerden de meeste respondenten in Groningen (16.9%) en de minste op de Universiteit van Amsterdam (9.6%) (zie tabel 1).

3.2 Begeleiding/eerste contactpersoon

De meerderheid van de geneeskundestudenten (78.1%) vindt dat er te weinig aandacht wordt besteed aan het voorkomen van burn-out in de geneeskundeopleiding. In de bachelorfase vinden de studenten dat deze aandacht voort zou moeten komen via colleges (38.4%) en van de studieadviseurs (38.2%). Tijdens de coschappen wordt deze aandacht verwacht van de artsen op de afdeling (48%) en vanuit cursussen (38.4%). Geneeskundestudenten vanuit alle jaren vinden dat een mentor/tutor/coach meer aandacht moeten besteden aan het voorkomen van burn-out (67.9%). Op dit moment zijn de studieadviseurs de personen waar de meeste geneeskunde studenten uit alle jaren als eerste naartoe gaan (41.3%). Echter is er ook een groot percentage (13.1%) van de studenten die niet weet waar ze naar toe zouden gaan met stress-gerelateerde/psychologische klachten.

Karakteristieken	Aantal (%)		Aantal (%)
Geslacht		Coschappen	
Man	621, 22,3 %	Ja	1180, 42.1 %
Studiejaar		Faculteit	
1 ^{ste} jaar	519, 18.5 %	Universiteit van Amsterdam	268 (9,6%)
2 ^{de} jaar	369, 13.2 %	Vrije universiteit Amsterdam	340 (12,1%)
3 ^{de} jaar	388, 13.8 %	Rijksuniversiteit Groningen	474 (16,9%)
4 ^{de} jaar	447, 15.9 %	Universiteit Leiden	328 (11,7%)
5 ^{de} jaar	389, 13.9 %	Universiteit Maastricht	363 (12,9%)
6 ^{de} jaar	396, 14.1 %	Radboud Universiteit Nijmegen	393 (14,0%)
Zijinstroom	120, 4.2 %	Erasmus Universiteit Rotterdam	305 (10,9%)
Overig*	175, 6.6 %	Universiteit Utrecht	333, (11,9%)

Tabel 1. Karakteristieken van studenten die de enquête volledig hebben ingevuld (n = 2.804)

*Overig = afgestudeerden, studenten in wachttijd. NB: vanwege afronding bedraagt de som van percentages mogelijk niet 100%

3.3 Bezoek aan psychologen

De geneeskundestudenten denken dat 31% van de medestudenten naar een psycholoog gaat voor studie gerelateerde klachten. In werkelijkheid bedraagt dit 15.5%. Een opvallend verschil zit in de verwachtingen tussen het eerste en zesde studiejaar. In het eerste jaar denkt men dat 32.1% naar de psycholoog gaat, terwijl in het zesde jaar dit nog maar 29.4% is.

4 Discussie

Dit onderzoek laat niet alleen zien dat studenten meer aandacht willen voor voorkomen van burn-out, het geeft ook aan van wie volgens de studenten hierin een rol moet spelen. Met name de coach/mentor/tutor kwam hiernaar voren. Daarnaast geldt voor coassistenten dat ook van de artsen in het ziekenhuis wordt verwacht dat zij een rol spelen in het voorkomen van burn-out. Door te kijken naar de behoeftes van studenten samen met de capaciteiten van de universiteiten moet er een passende oplossing worden gevonden voor dit probleem.

Een ander opvallende uitkomst is de grote discrepantie tussen het percentage studenten dat naar een psycholoog gaat voor studie gerelateerde zaken en het percentage studenten dat verwacht wordt naar een psycholoog hiervoor te gaan. Een mogelijke verklaring hiervoor kan zijn dat er in de media verschillende onderzoeken worden aangehaald. Vaak komen de cijfers niet overeen met elkaar. Door het framing effect wordt dan vanuit deze verschillende bronnen een verkeerde conclusie getrokken. Een gevaar van een pessimistisch beeld over de coschappen is dat, als deze studenten in een mindere werk omgeving gaan werken, de kans op burn-out verschijnselen hoger is.¹ Echter, kan dit ook komen door de antwoordmogelijkheden van de multiple-choice vraag. De studenten moesten namelijk kiezen uit enkele intervallen, waardoor er een respons bias opgetreden kan zijn en precieze percentages lastig te berekenen zijn. Daartegenover is door de hoge respons wel een duidelijk beeld te schetsen van de verwachtingen van de studenten.

5 Conclusie en aanbevelingen

5.1 Conclusie

Uit dit onderzoek blijkt dat 1 op de 7 studenten niet weet waar ze naar toe moeten met stress gerelateerde klachten. Daarnaast vindt het merendeel van de studenten dat er nog te weinig aandacht wordt besteed in de opleiding aan het voorkomen van burn-out. Voor het verbeteren van huidige systeem wordt er door de studenten met name een rol verwacht van hun mentor/tutor/coach of van de artsen van hun coschap.

5.2 Aanbevelingen

- Aandacht voor burn-out (preventie) zou volgens studenten met name moeten komen vanuit mentor/tutor/coach en artsen binnen een coschap.
- Informatie over burn-out makkelijk te vinden

6 Contactgegevens

De Geneeskundestudent
Domus Medica
Mercatorlaan 1200
3528 BL Utrecht

www.degeneeskundestudent.nl

email: info@degeneeskundestudent.nl

Referenties

1. Riolli L, Savicki V. *Optimism and Coping as Moderators of the Relation Between Work Resources and Burnout in Information Service Workers. International Journal of Stress Management. 2003 Aug;10(3):2*

Bijlage 1. Enquête

Algemene vragen

- Wat is je geslacht?
- Aan welke universiteit studeer je?
- In welk studiejaar van je studie geneeskunde zit je?
- Hoelang ben je al afgestudeerd?
- Ben je al begonnen met je coschappen?

Burn-out

Burn-outgerelateerde & Stressgerelateerde klachten Inleiding: Veel geneeskundestudenten blijken last te hebben van stress en burn-out gerelateerde klachten. Wij zijn benieuwd naar jullie beeld van de ondersteuning die hierin geboden wordt.

- Er wordt voldoende aandacht besteed aan het voorkomen van burn-out in de opleiding
 - Ja; Door naar vraag 21
 - Nee; Door naar vraag 20
 - Weet ik niet; Door naar vraag 21
- Hoe zou jij hier meer ondersteuning in willen krijgen?
 - Via een mentor/tutor/coach
 - Via de studieadviseurs
 - Via cursussen
 - Via colleges
 - Via docenten
 - Via artsen op de afdeling
 - Anders, namelijk... (invuloptie)
- Hoeveel procent van de studenten heeft denk je wel eens professionele psychologische ondersteuning gehad voor studie gerelateerde klachten?
 - 0-20%
 - 20-40%
 - 40-60%
 - 60-80%
 - 80-100%
- Heb jij tijdens je studie geneeskunde begeleiding gehad van een psycholoog voor studie gerelateerde klachten?
 - Ja
 - nee
- Wie is de eerste persoon van de faculteit die je benadert indien je steun nodig hebt bij stressgerelateerde/psychologische klachten?
 - De studieadviseur
 - Een docent
 - Een mentor/tutor
 - Een coach
 - De universiteitspsycholoog
 - Ik weet het niet
 - Anders, namelijk...